

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. birželio 30 d.
(OR. en)

11146/23

ECOFIN 671
UEM 205
SOC 497
EMPL 348
COMPET 692
ENV 771
EDUC 284
RECH 316
ENER 407
JAI 917
GENDER 148
ANTIDISCRIM 142
JEUN 186
SAN 423

PRANEŠIMAS

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai

Ankstesnio

dokumento Nr.: 9841/1/23 REV 1

Komisijos dok. Nr.: COM(2023) 616 final

Dalykas: TARYBOS REKOMENDACIJA dėl Liuksemburgo 2023 m. nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2023 m. Liuksemburgo stabilumo programos

Delegacijoms pridedamas pirmiau nurodytas Komisijos rekomendacija (COM(2023) 616 final) grindžiamas Tarybos rekomendacijos projektas, kurį apsvarstė Taryba ir Europos Vadovų Taryba.

TARYBOS REKOMENDACIJA

... m. ... d.

dėl Liuksemburgo 2023 m. nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2023 m. Liuksemburgo stabilumo programos

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo¹, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo², ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadą,

¹ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

² OL L 306, 2011 11 23, p. 25.

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2021 m. vasario 19 d. įsigaliojo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241³, kuriuo nustatyta Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (toliau – Priemonė). Pagal Priemonę valstybėms narėms teikiama finansinė parama reformoms ir investicijoms įgyvendinti, t. y. Sąjungos finansuojama fiskalinė paskata. Pagal Europos semestro prioritetus Priemonė prisidedama prie ekonomikos bei įtraukaus atsigavimo ir tvarių bei augimą skatinančių reformų ir investicijų įgyvendinimo, visų pirma reformomis ir investicijomis siekiant skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir didinti valstybių narių ekonomikos atsparumą. Ja taip pat padedama stiprinti viešųjų finansų būklę ir skatinti augimą ir darbo vietų kūrimą vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu, gerinti teritorinę sanglaudą Sąjungoje ir remti tolesnį Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimą. 2022 m. birželio 30 d., laikantis Reglamento (ES) 2021/241 11 straipsnio 2 dalies, atnaujintas pagal Priemonę kiekvienai valstybei narei skiriamas didžiausias finansinis įnašas;

³ 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17).

- (2) 2022 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė 2023 m. metinę tvaraus augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2023 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. 2023 m. kovo 23 d. Europos Vadovų Taryba pritarė 2023 m. metinėje tvaraus augimo apžvalgoje išdėstytiems prioritetams, grindžiamiems keturiais konkurencingo tvarumo aspektais. 2022 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė 2023 m. įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Liuksemburgas nurodytas kaip viena iš valstybių narių, kuriose gali būti susidaręs disbalansas arba gali kilti jo susidarymo rizika ir dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią dieną Komisija priėmė nuomonę dėl Liuksemburgo 2023 m. biudžeto plano projekto. Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos ir pasiūlymą dėl 2023 m. bendros užimtumo ataskaitos, kurioje analizuojamas užimtumo politikos gairių ir Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimas. 2023 m. gegužės 16 d. Taryba priėmė Rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos⁴ (toliau – 2023 m. Rekomendacija dėl euro zonos) ir 2023 m. kovo 13 d. – bendrą užimtumo ataskaitą;
- (3) nors Sąjungos šalių ekonomika demonstruoja didelį atsparumą, geopolitinės aplinkybės ir toliau daro neigiamą poveikį. Kadangi Sąjunga tvirtai remia Ukrainą, Sąjungos ekonominės ir socialinės politikos darbotvarkėje daugiausia dėmesio skiriama neigiamo sukrėtimų energetikos srityje poveikio tiek pažeidžiamiems namų ūkiams, tiek įmonėms mažinimui trumpuoju laikotarpiu ir tolesnėms pastangoms įgyvendinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas, remti tvarų ir integracinį augimą, apsaugoti makroekonominį stabilumą ir didinti atsparumą vidutinės trukmės laikotarpiu. Joje taip pat daug dėmesio skiriama Sąjungos konkurencingumo ir našumo didinimui;

⁴ 2023 m. gegužės 16 d. Tarybos rekomendacija dėl euro zonos ekonominės politikos (OL C 180, 2023 5 23, p. 1).

- (4) 2023 m. vasario 1 d. Komisija paskelbė komunikatą „*Žaliojo kurso pramonės planas poveikio klimatui neutralizavimo amžiui*“ (toliau – Žaliojo kurso pramonės planas). Žaliojo kurso pramonės planu siekiama didinti neutralaus poveikio klimatui Sąjungos pramonės konkurencingumą ir remti greitą perėjimą prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos. Planas papildo pagal Europos žaliąjį kursą ir planą „REPowerEU“ dedamas pastangas. Juo taip pat siekiama sukurti palankesnę aplinką, kurioje būtų plėtojami Sąjungos poveikio klimatui neutralizavimo technologijų ir produktų gamybos pajėgumai, kurių reikia Sąjungos plataus užmojo klimato srities tikslams pasiekti, taip pat užtikrinti prieigą prie atitinkamų svarbiausių žaliavų, be kita ko, įvairinant tiekimo šaltinius, tinkamai naudojant geologinius išteklius valstybėse narėse ir maksimaliai didinant žaliavų perdirbimą. Žaliojo kurso pramonės planas grindžiamas keturiais ramsčiais: nuspėjama ir supaprastinta reglamentavimo aplinka, galimybėmis sparčiau gauti finansavimą, įgūdžių stiprinimu ir atvira prekyba siekiant atsparių tiekimo grandinių. 2023 m. kovo 16 d. Komisija taip pat paskelbė komunikatą „Ilgalaikis ES konkurencingumas. Perspektyvos po 2030 m.“, kuriame dėmesys sutelktas į devynis vienas kitą stiprinančius veiksnius ir tikslą sukurti augimą skatinančią reglamentavimo sistemą. Jame nustatyti politikos prioritetai, kuriais, siekiant ilgalaikio Sąjungos ir jos valstybių narių konkurencingumo, skatinama aktyviai vykdyti struktūrinius patobulinimus, tinkamai orientuotas investicijas ir reglamentavimo priemones. Toliau pateikiamos rekomendacijos padeda šiuos prioritetus įgyvendinti;
- (5) 2023 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras toliau evoliucionuoja atsižvelgiant į Priemonės įgyvendinimą. Kad būtų įgyvendinti Europos semestro politikos prioritetai, vis dar itin svarbu visiškai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, nes jais atsižvelgiama į visas atitinkamas pastaraisiais metais konkrečioms šalims pateiktas rekomendacijas arba didelę jų dalį. 2019, 2020 ir 2022 m. konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos tebėra tiek pat aktualios ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planams, kurie peržiūrėti, atnaujinti arba iš dalies pakeisti pagal Reglamento (ES) 2021/241 14, 18 ir 21 straipsnius;

- (6) 2023 m. vasario 27 d. priimtu Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2023/435⁵ (toliau – „REPowerEU“ reglamentas) siekiama greitai laipsniškai panaikinti Sąjungos priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro importo. Taip bus prisidėta prie Sąjungos energetinio saugumo ir jos energijos šaltinių įvairinimo, kartu didinant atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą, energijos kaupimo pajėgumus ir energijos vartojimo efektyvumą. „REPowerEU“ reglamentu valstybėms narėms suteikiama galimybė į nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įtraukti naują skyrių „REPowerEU“, kad būtų galima finansuoti pagrindines reformas ir investicijas, kurios padės pasiekti „REPowerEU“ tikslus. Tos reformos ir investicijos taip pat padės didinti neutralaus poveikio klimatui Sąjungos pramonės konkurencingumą, kaip nurodyta Žaliojo kurso pramonės plane, ir atsižvelgti į 2022 m. ir, kai taikytina, 2023 m. konkrečioms valstybėms narėms pateiktas su energetika susijusias rekomendacijas. „REPowerEU“ reglamentu nustatoma naujos kategorijos negrąžintina finansinė parama, kurią valstybės narės gali gauti, kad galėtų finansuoti naujas su energetika susijusias reformas ir investicijas, numatytas jų ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose;

⁵ 2023 m. vasario 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/435, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/241, kiek tai susiję su skyriais „REPowerEU“ ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose, ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 bei (ES) 2021/1755 ir Direktyva 2003/87/EB (OL L 63, 2023 2 28, p. 1).

- (7) 2023 m. kovo 8 d. Komisija priėmė komunikatą, kuriame pateikė 2024 m. fiskalinės politikos gaires (toliau – 2023 m. kovo 8 d. komunikatas). Juo siekiama padėti valstybėms narėms parengti stabilumo ir konvergencijos programas ir taip sustiprinti politikos koordinavimą. Komisija priminė, kad Stabilumo ir augimo pakte nustatytos bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos taikymas baigsis 2023 m. pabaigoje. Ji paragino 2023–2024 m. vykdyti fiskalinę politiką, kuria užtikrinamas vidutinės trukmės skolos tvarumas ir tvariai didinamas potencialus augimas, ir paragino valstybes nares savo 2023 m. stabilumo ir konvergencijos programose nustatyti, kaip jų fiskaliniais planais bus užtikrinta, kad vidutinės trukmės laikotarpiu būtų laikomasi Sutartyje nustatytos 3 % bendrojo vidaus produkto (BVP) pamatinės vertės ir kad skola būtų patikimai bei nuolat mažinama arba išliktų apdairaus lygio. Komisija taip pat paragino valstybes nares laipsniškai nutraukti nacionalines fiskalines priemones, nustatytas siekiant apsaugoti namų ūkius ir įmones nuo energijos kainų sukkelto sukrėtimo, pradedant nuo mažiausiai tikslingų priemonių. Ji nurodė, kad jei dėl atsinaujinusio su energijos kainomis susijusio spaudimo reikėtų pratęsti paramos priemonių taikymą, valstybės narės tokias priemones turėtų tikslingiau taikyti pažeidžiamiesiems namų ūkiams ir įmonėms. Komisija pareiškė, kad fiskalinės rekomendacijos bus kiekybiškai įvertintos ir diferencijuotos. Be to, kaip pasiūlyta 2022 m. lapkričio 9 d. jos komunikate dėl ES ekonomikos valdymo sistemos reformos gairių, fiskalinės rekomendacijos bus suformuluotos remiantis grynosiomis pirminėmis išlaidomis. Ji rekomendavo, kad visos valstybės narės ir toliau išsaugotų nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas ir užtikrintų veiksmingą Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšų panaudojimą, ypač atsižvelgdamos į žaliosios bei skaitmeninės pertvarkų ir atsparumo didinimo tikslus. Komisija nurodė, kad, laikydamasi esamų teisinių nuostatų ir remdamasi 2023 m. galutiniais duomenimis, 2024 m. pavasarį ji Tarybai pasiūlys pradėti deficito kriterijumi grindžiamas perviršinio deficito procedūras;

- (8) 2023 m. balandžio 26 d. Komisija pristatė pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, kuriais įgyvendinama visapusiška Sąjungos ekonomikos valdymo taisyklių reforma. Pagrindinis pasiūlymų tikslas – stiprinti valstybės skolos tvarumą ir skatinti tvarų bei integracinį ekonomikos augimą visose valstybėse narėse įgyvendinant reformas ir investuojant. Savo pasiūlymais Komisija siekia didinti nacionalinę atsakomybę, supaprastinti sistemą ir labiau orientuotis į vidutinės trukmės laikotarpį, kartu užtikrinant veiksmingą ir darnesnę vykdymo užtikrinimą. Kaip teigiama 2023 m. kovo 14 d. Tarybos išvadose dėl ES ekonomikos valdymo sistemos reformos gairių, tikslas – teisėkūros darbą užbaigti 2023 m.;
- (9) 2021 m. balandžio 21 d. pagal Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 1 dalį Liuksemburgas Komisijai pateikė nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnį Komisija, vadovaudamasi to reglamento V priede išdėstytomis vertinimo gairėmis, įvertino ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano aktualumą, efektyvumą, veiksmingumą ir darną. 2021 m. liepos 13 d. Taryba priėmė Įgyvendinimo sprendimą dėl Liuksemburgo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo⁶. Paramos dalių išmokėjimas priklauso nuo pagal Reglamento (ES) 2021/241 24 straipsnio 5 dalį Komisijos priimamo sprendimo, kad Liuksemburgas patenkinamai pasiekė Tarybos įgyvendinimo sprendime nustatytas atitinkamas tarpines ir siektinas reikšmes. Kad būtų laikoma, jog tarpinės ir siektinos reikšmės pasiektos patenkinamai, ankstesniosios turi likti nepanaikintos;

⁶ Dok. ST 10155/21 INIT; ST 10155/21 ADD 1.

- (10) 2023 m. balandžio 28 d. Liuksemburgas pateikė 2023 m. nacionalinę reformų programą, o 2023 m. balandžio 27 d. pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 4 straipsnio 1 dalį – 2023 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos kartu. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 27 straipsnį 2023 m. nacionalinė reformų programa taip pat atspindi Liuksemburgo du kartus per metus teikiamas pažangos, padarytos įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, ataskaitas;
- (11) 2023 m. gegužės 24 d. Komisija paskelbė 2023 m. Liuksemburgo ataskaitą. Joje įvertinta pažanga, Liuksemburgo padaryta įgyvendinant atitinkamas 2019–2022 m. Tarybos priimtas jam skirtas rekomendacijas, ir apžvelgta, kaip Liuksemburgas įgyvendina ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Remiantis ta analize, šalies ataskaitoje nurodytos spragos, palyginti su tais uždaviniais, kurie ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane sprendžiami tik iš dalies arba nesprendžiami, taip pat nauji ir kylantys uždaviniai. Be to, joje įvertinta pažanga, Liuksemburgo padaryta įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį ir siekiant Sąjungos pagrindinių tikslų užimtumo, įgūdžių ir skurdo mažinimo srityse, taip pat Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų;

- (12) pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį Komisija atliko nuodugnią Liuksemburgo apžvalgą ir 2023 m. gegužės 24 d. paskelbė jos rezultatus. Komisija padarė išvadą, kad Liuksemburge makroekonominio disbalanso nėra. Visų pirma, pastaruoju metu su didelėmis būsto kainomis ir didele namų ūkių skola susijęs pažeidžiamumas padidėjo, bet apskritai atrodo, kad kol kas yra valdomas ir tikimasi, kad vidutinės trukmės laikotarpiu jis sumažės. Spartus gyventojų skaičiaus augimas ir didesnis hipotekinis kreditavimas, skatinamas fiskalinės paramos, didino būsto paklausą, o pasiūlą riboja ribotos statybai skirtos žemės plotas ir žemės kaupimas. Dėl didėjančio atotrūkio tarp būsto paklausos ir pasiūlos sparčiai auga būsto kainos ir didėja rizika, kad būstas bus pervertintas ir jo įperkamumas pablogės. 2022 m. pabaigoje pakilus palūkanų normoms, rinkoje pasikeitė padėtis: būsto kainos akivaizdžiai sumažėjo, o būsto sandorių skaičius gerokai sumažėjo. Tačiau staigaus būsto kainų koregavimo nesitikima, nes pajamų būklė stabili, o pasiūlos trūkumas turėtų išlikti. Namų ūkių skola, palyginti su disponuojamosiomis pajamomis, yra labai didelė ir didėja, o 2022 m. pabaigoje skolinimasis šiek tiek sustojo. Namų ūkių finansinis turtas taip pat yra didelis, įsiskolinimas didėja proporcingai pajamoms ir turto lygiui, be to, bankų sektorius yra patikimas, o tai apskritai mažina makrofinansinę riziką. Papildomos politinės pastangos, pavyzdžiui, spartinant neseniai priimtų priemonių priėmimą ir įgyvendinimą ir teikiant tam pirmenybę, įskaitant periodinius mokesčius, kuriais siekiama didinti statyboms tinkamos žemės pasiūlą, kartu su vykdoma žemės naudojimo planavimo reforma galėtų padėti padidinti būsto pasiūlą, visų pirma teikiant įperkamą ir socialinį būstą, skirtą tiems, kuriems jo labiausiai reikia. Taip pat būtų galima pagerinti nuomos rinkos veiksmingumą. Be to, sumažinus hipotekos palūkanų atskaitymą, kuris pastaruoju metu buvo gerokai padidintas, sumažėtų fiskalinės paskatos skolintis, kurios palaiko aukštas būsto kainas;

- (13) remiantis Eurostato patvirtintais duomenimis, Liuksemburgo valdžios sektoriaus perteklius sumažėjo nuo 0,7 % BVP 2021 m. iki 0,2 % 2022 m., o valdžios sektoriaus skola šiek tiek išaugo nuo 24,5 % BVP 2021 m. pabaigoje iki 24,6 % 2022 m. pabaigoje;
- (14) valdžios sektoriaus balansui poveikį padarė fiskalinės politikos priemonės, priimtose siekiant sušvelninti ekonominę ir socialinę energijos kainų kilimo poveikį. 2022 m. tokios pajamos mažinančios fiskalinės politikos priemonės apėmė produktų mokesčių sumažinimą, kad benzino, dyzelino ir mazuto kainos vartotojams sumažėtų 7,5 ct/l, o tokios išlaidos didinančios fiskalinės politikos priemonės apėmė energijos mokesčių kredito įvedimą⁷, pagalbą įmonėms, kurias paveikė kylančios energijos kainos, ir dujų kainų augimo ribojimą. Komisijos vertinimu, 2022 m. tų priemonių grynosios biudžeto išlaidos sudarė 0,5 % BVP. Valdžios sektoriaus balansui poveikį taip pat daro iš Ukrainos perkeltų asmenų laikinosios apsaugos teikimo biudžeto išlaidos, kurios, kaip apskaičiuota, 2022 m. sudarė 0,1 % BVP. Be to, apskaičiuotosios su COVID-19 krize susijusių laikinų neatidėliotinų priemonių išlaidos 2022 m. sumažėjo iki 0,2 % BVP, palyginti su 1,0 % 2021 m.;
- (15) 2021 m. birželio 18 d. Taryba rekomendavo Liuksemburgui 2022 m.⁸ išlaikyti remiamojo pobūdžio fiskalinės politikos kryptį, įskaitant Priemonės suteiktą postūmį, ir išlaikyti nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas;

⁷ Mokėtini mokesčių kreditai gali viršyti mokesčio prievolę ir turėti įtakos ne tik mokesčių nemokantiems subjektams, bet ir mokesčių mokėtojams; todėl jie klasifikuojami kaip išlaidos nacionalinėse sąskaitose (2010 m. ESS 20.167 ir 20.168 straipsniai).

⁸ 2021 m. birželio 18 d. Tarybos rekomendacija, kurioje pateikiama Tarybos nuomonė dėl 2021 m. Liuksemburgo stabilumo programos (OL C 304, 2021 7 29, p. 73).

- (16) remiantis Komisijos skaičiavimais, 2022 m. fiskalinės politikos kryptis⁹ buvo remiamojo pobūdžio (-0,9 % BVP), kaip rekomendavo Taryba. Kaip rekomendavo Taryba, Liuksemburgas toliau rėmė ekonomikos atsigavimą vykdydamas pagal Priemonę finansuojamas investicijas. Priemonės dotacijomis ir kitų Sąjungos fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2022 m. sudarė 0,1 % BVP (2021 m. – 0,1 % BVP). Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų poveikis fiskalinės politikos kryptčiai¹⁰ buvo neutralus. Todėl Liuksemburgas išlaikė nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas, kaip rekomendavo Taryba. Be to, nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimo skatinamasis poveikis fiskalinės politikos kryptčiai sudarė 1,3 procentinio punkto. Šis reikšmingas skatinamasis poveikis apėmė priemonių, kuriomis siekta sumažinti ekonominį ir socialinį energijos kainų kilimo poveikį, papildomą poveikį (0,5 % BVP papildomos grynosios biudžeto išlaidos) ir iš Ukrainos perkeltų asmenų laikinosios apsaugos teikimo išlaidas (0,1 % BVP). Kartu grynujų pirminių einamųjų išlaidų augimą taip pat skatino subsidijos, kitos einamosios išlaidos ir tarpinis vartojimas (0,3 % BVP). Todėl Liuksemburgas nepakankamai kontroliavo nacionalinėmis lėšomis finansuojamų einamųjų išlaidų augimą. Reikšmingas nacionalinėmis lėšomis finansuojamų einamųjų išlaidų skatinamasis poveikis buvo tik iš dalies susijęs su priemonėmis, kuriomis siekiama mažinti ekonominį ir socialinį energijos kainų kilimo poveikį, ir su iš Ukrainos perkeltų asmenų laikinosios apsaugos teikimo išlaidomis;

⁹ Fiskalinės politikos kryptis vertinama kaip pirminių išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones), išskyrus su COVID-19 krize susijusias laikinas neatidėliotinas priemones, bet įskaitant Priemonės ir kitų Sąjungos fondų negrąžintina parama (dotacijomis) finansuojamas išlaidas, pokytis, palyginti su vidutinės trukmės potencialiu augimu. Daugiau informacijos pateikta fiskalinės statistikos lentelių 1 langelyje.

¹⁰ Dėl sumažėjusių kitų kapitalo pervedimų, daugiausia susijusių su paramos įmonėms ir su COVID-19 pandemija susijusios ekonomikos gaivinimo pagalbos (Ekonomikos gaivinimo ir solidarumo fondas įmonėms) laipsnišku nutraukimu, kitos nacionalinėmis lėšomis finansuojamos kapitalo išlaidos turėjo 0,4 procentinio punkto BVP stabdomąjį poveikį.

- (17) makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos 2023 m. stabilumo programoje pateiktos biudžeto projekcijos, yra palankesnis nei Komisijos 2023 m. pavasario prognozė dėl 2023 m. ir vėlesnio laikotarpio. Vyriausybė prognozuoja, kad realusis BVP 2023 m. išaugs 2,4 %, o 2024 m. – 3,8 %. Tuo tarpu Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2023 m. realiojo BVP augimas bus mažesnis – 1,6 %, o 2024 m. – 2,4 %, daugiausia dėl 2023 m. mažesnio grynojo eksporto poveikio augimui ir 2024 m. vidaus paklausos¹¹;
- (18) 2023 m. stabilumo programoje vyriausybė numato, kad 2023 m. valdžios sektoriaus balansas pablogės ir deficitas sieks 1,5 % BVP. 2023 m. pablogėjimas daugiausia susijęs su papildomomis priemonėmis namų ūkių ir įmonių pajamoms remti dėl aukštų energijos kainų ir infliacijos. 2023 m. stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP padidės nuo 24,6 % 2022 m. pabaigoje iki 26,1 % 2023 m. pabaigoje. Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2023 m. valdžios sektoriaus deficitas bus 1,7 % BVP. Tai yra šiek tiek didesnis nei 2023 m. stabilumo programoje prognozuojamas deficitas, daugiausia dėl to, kad Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatomos šiek tiek mažesnės mokestinės pajamos. Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatomas valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP šiek tiek mažesnis: 25,9 % 2023 m. pabaigoje. Skirtumą lemia didesnis Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje nurodytas nominaliojo BVP augimas 2023 m.;

¹¹ Nominaliojo BVP padėtis šiek tiek skiriasi; 2023 m. stabilumo programoje numatoma, kad nominalusis BVP 2023 m. augs 4,7 %, o 2024 m. – 6,0 %, o Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatomas didesnis – 7,1 % augimas 2023 m. ir panašus 5,9 % augimas 2024 m.;

- (19) numatoma, kad 2023 m. valdžios sektoriaus balansui poveikį toliau darys priemonės, priimtose siekiant sušvelninti ekonominę ir socialinę energijos kainų kilimo poveikį. Jas sudaro priemonės, kurių taikymas pratęstas nuo 2022 m. (visų pirma dujų kainų augimo ribojimas subsidijuojant namų ūkių energijos išlaidas ir tinklo mokesčius, elektros kainų stabilizavimas teikiant subsidijas namų ūkiams ir įmonių rėmimo priemonės), taip pat naujos priemonės. Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad paramos priemonių grynosios biudžeto išlaidos 2023 m. sudarys 1,1 % BVP¹². Kai kurios 2023 m. priemonės orientuotos į labiausiai pažeidžiamus namų ūkius ar įmones, tuo tarpu dauguma jų nėra išsaugomas kainos signalas mažinti energijos poreikį ir didinti energijos vartojimo efektyvumą. Todėl Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje apskaičiuota, kad tikslinių paramos priemonių, į kurias reikia atsižvelgti vertinant, kaip laikomasi 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendacijos¹³, suma 2023 m. sudarys 0,6 % BVP (palyginti su 0,4 % BVP 2022 m.).
- (20) 2022 m. liepos 12 d. rekomendacijoje Taryba rekomendavo Liuksemburgui imtis veiksmų 2023 m. užtikrinti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas atitiktų bendrą neutralios politikos kryptį¹⁴, atsižvelgiant į tolesnę laikiną ir tikslinę paramą namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir iš Ukrainos bėgantiems žmonėms. Liuksemburgas turėtų būti pasirengęs einamąsias išlaidas pritaikyti prie kintančios situacijos. Liuksemburgui taip pat rekomenduota didinti viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, taip pat į energetinį saugumą atsižvelgiant į iniciatyvą „REPowerEU“, be kita ko, naudojantis Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis;

¹² Tas skaičius rodo tų priemonių, įskaitant einamųjų pajamų ir išlaidų, taip pat atitinkamais atvejais – kapitalo išlaidų priemones, poveikį metiniam biudžetui.

¹³ 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendacija dėl 2022 m. Liuksemburgo nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2022 m. Liuksemburgo stabilumo programos (OL C 334, 2022 9 1, p. 128).

¹⁴ Remiantis Komisijos 2023 m. pavasario prognoze, numatoma, kad Liuksemburgo vidutinės trukmės laikotarpio (10 metų) potencialios gamybos apimtys augimo vidurkis, naudojamas fiskalinės politikos kryptį įvertinti, nominaliąja verte bus 7,8 %.

- (21) Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2023 m. fiskalinės politikos kryptis didelės infliacijos sąlygomis bus skatinamoji (–1,5 % BVP). Prieš tai, 2022 m., fiskalinės politikos kryptis buvo skatinamoji (–0,9 % BVP). Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimo skatinamasis poveikis fiskalinės politikos kryptčiai 2023 m. turėtų sudaryti 1,3 procentinio punkto. Tai apima 0,3 % BVP didesnes tikslinių paramos priemonių namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, išlaidas. Todėl nacionalinėmis lėšomis finansuojamų grynujų pirminių einamųjų išlaidų skatinamąjį poveikį tik iš dalies lemia tikslinė parama namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių. Ekspansinį nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimą, be kitų veiksnių, taip pat skatina socialinės išmokos, išskyrus išmokas natūra, subsidijos, susijusios su netikslinėmis energijos priemonėmis, nuolatinis viešojo sektoriaus darbo užmokesčio didinimas, vienkartinis įnašas į Sąjungos biudžetą ir PVM tarifų mažinimas. Apibendrinant, prognozuojamas nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas neatitinka 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendacijos. Numatoma, kad Priemonės dotacijomis ir kitų Sąjungos fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2023 m. sudarys 0,2 % BVP, o nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų skatinamasis poveikis fiskalinės politikos kryptčiai turėtų sudaryti 0,1 procentinio punkto. Liuksemburgas planuoja finansuoti papildomas investicijas pasinaudodamas Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis, taip pat numatoma, kad jis išlaikys nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas¹⁵. Jis planuoja finansuoti viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir energetinį saugumą, pavyzdžiui, viešojo transporto elektrifikaciją, tramvajų ir geležinkelių tinklo stiprinimą, klimato ir energetikos fondą fotovoltinių plokščių įsigijimui remti, viešųjų paslaugų skaitmenizaciją ir skaitmeninių ryšių saugumą (kvantinė technologija), kurie iš dalies finansuojami Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis;

¹⁵ Numatoma, kad kitos nacionalinėmis lėšomis finansuojamos kapitalo išlaidos turės neutralų poveikį BVP.

- (22) 2023 m. stabilumo programoje numatoma, kad 2024 m. valdžios sektoriaus deficitas padidės iki 1,7 % BVP. 2024 m. padidėjimą daugiausia lėmė paramos priemonių pratęsimas, siekiant sušvelninti didėjančios infliacijos poveikį namų ūkių ir įmonių pajamoms. 2023 m. stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP 2024 m. pabaigoje padidės iki 27,5 %. Remiantis iki galutinio prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones, Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2024 m. valdžios sektoriaus deficitas sudarys 1,5 % BVP. Tai yra šiek tiek mažesnis nei 2023 m. stabilumo programoje prognozuojamas deficitas, daugiausia dėl to, kad Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatomas mažesnis darbuotojų atlygio ir socialinių pervedimų padidėjimas. Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatomas valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP mažesnis: 27,0 % 2023 m. pabaigoje;
- (23) 2023 m. stabilumo programoje numatyta pratęsti energijos paramos priemonių taikymą iki 2024 m. pabaigos. Komisijos dabartiniu vertinimu, 2024 m. energijos paramos priemonių grynosios išlaidos sudarys 0,5 % BVP¹⁶, palyginti su 1,1 % BVP 2023 m. Tie įverčiai grindžiami prielaida, kad energijos kainos vėl nepradės didėti; Neatrodo, kad energijos paramos priemonės, kurias šiuo metu planuojama toliau taikyti 2024 m., būtų skirtos pažeidžiamiesiems namų ūkiams ar įmonėms. Dauguma jų nėra visapusiškai išsaugomas kainos signalas mažinti energijos poreikį ir didinti energijos vartojimo efektyvumą;

¹⁶ Komisijos pateikiama energijos priemonių apibrėžtis apima tik fiskalines politikos priemones, kurios daro tiesioginį poveikį energijos kainoms arba kuriomis laikinai remiamos energijos vartojimo pajamos. Bendrosios paramos infliacijai priemonės neklasifikuojamos kaip energijos priemonės, o tai paaiškina 2023 m. stabilumo programoje ir Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatytų energijos paramos priemonių biudžeto išlaidų skirtumą;

- (24) Reglamentu (EB) Nr. 1466/97 raginama siekti metinio struktūrinio biudžeto balanso pagerėjimo siekiant vidutinės trukmės biudžeto tikslo, etalonu nustatant 0,5 % BVP pagerėjimą¹⁷. Komisijos vertinimu, atsižvelgiant į fiskalinio tvarumo aspektus, 2024 m. būtų tikslinga pagerinti struktūrinį balansą bent 0,3 % BVP. Vadovaujantis Komisijos metodika, kad būtų užtikrintas toks pagerėjimas, grynujų nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių išlaidų¹⁸ augimas 2024 m. neturėtų viršyti 4,8 %, kaip nurodyta šioje rekomendacijoje. Be to, likusios energijos paramos priemonės (Komisijos dabartiniu vertinimu, 2023 m. jos sudarys 1,1 % BVP) 2023 m. turėtų būti laipsniškai panaikintos, jei tai bus įmanoma atsižvelgiant į energijos rinkos pokyčius ir pradedant nuo mažiausiai tikslinių priemonių, o susijusios sutaupytos lėšos turėtų būti naudojamos valdžios sektoriaus deficitui mažinti; Remiantis Komisijos skaičiavimais, dėl to grynujų pirminių išlaidų augimas būtų mažesnis nei rekomenduotas 2024 m. didžiausias augimo tempas. Tačiau pagal Komisijos 2023 m. pavasario prognozę grynujų nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas 2023 m. neatitinka 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendacijos. Jei tai būtų patvirtinta, būtų tikslinga 2024 m. sumažinti grynujų pirminių išlaidų augimą;
- (25) darant prielaidą, kad politika nesikeis, Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2024 m. grynosios nacionalinėmis lėšomis finansuojamos pirminės išlaidos padidės 2,9 %, o tai yra mažiau nei rekomenduojamas augimo tempas;

¹⁷ Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnis, kuriame taip pat reikalaujama, kad valstybėms narėms, kurių valdžios sektoriaus skola viršija 60 % BVP arba kuriose yra didesnė skolos tvarumo rizika, būtų taikomas didesnis nei 0,5 % BVP koregavimas.

¹⁸ Grynosios pirminės išlaidos apibrėžiamos kaip nacionalinėmis lėšomis finansuojamos išlaidos, atėmus diskrecines pajamų priemones ir neįskaitant palūkanų išlaidų bei ciklinių nedarbo išlaidų.

- (26) remiantis 2023 m. stabilumo programa, valstybės investicijos turėtų išlikti stabilios – 4,5 % BVP 2023 ir 2024 m. 2023 m. stabilumo programoje nurodomos reformos ir investicijos, kuriomis tikimasi prisidėti prie tvaraus ir integracinio augimo. Tos reformos ir investicijos apima investicijas, kuriomis siekiama skatinti energetikos ir skaitmeninę pertvarką, kurios taip pat įtrauktos į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą;
- (27) 2023 m. stabilumo programoje išdėstyta vidutinės trukmės fiskalinė kryptis iki 2027 m. 2023 m. stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus deficitas palaipsniui sumažės iki 1,0 % BVP 2025 m. ir iki 0,8 % iki 2026 m., o 2027 m. šiek tiek padidės iki 0,9 %. Todėl planuojama, kad valdžios sektoriaus deficitas per programos laikotarpį liks mažesnis negu 3 % BVP. 2023 m. stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP padidės nuo 27,5 % 2024 m. pabaigoje iki 29,0 % iki 2027 m. pabaigos;

(28) ateinančiais dešimtmečiais demografinių tendencijų poveikis valdžios sektoriaus išlaidoms taps dar didesnis, nes numatoma, kad dėl senėjančios visuomenės ir lėtėjančių grynųjų migracijos srautų vienam darbuotojui tenkantis pensininkų skaičius nuolat didės. Jei politika nesikeis, Liuksemburgas susidurs su vienu staigiausių Sąjungos išlaidų pensijoms, kaip BVP dalies, padidėjimu; prognozuojama, kad iki 2070 m. jos padvigubės iki maždaug 18 % BVP ir bus didžiausios Sąjungoje. Dėl to labai padidės valdžios sektoriaus skola ir kils pavojus valstybės finansų tvarumui. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane ilgalaikio pensijų sistemos tvarumo klausimas nenagrinėjamas. Konkrečiai, tame plane nenagrinėjamas neigiamas ankstyvo išėjimo į pensiją sistemų ir finansinių paskatų anksti pasitraukti iš darbo rinkos poveikis, o tai prisideda prie žemo vyresnio amžiaus darbuotojų užimtumo lygio. Faktinio pensinio amžiaus pratęsimas turėtų teigiamą makroekonominį poveikį ir būtų galima sumažinti išlaidas pensijoms, nes didesnis vyresnio amžiaus darbuotojų užimtumo lygis prisidėtų prie ekonomikos augimo. Kova su agresyviu mokesčių planavimu Sąjungoje yra labai svarbi siekiant: i) užkirsti kelią konkurencijos tarp įmonių iškraipymui, ii) užtikrinti sąžiningas sąlygas mokesčių mokėtojams ir iii) apsaugoti valdžios sektoriaus finansus. Liuksemburgas yra maža, atvira ekonomika, turinti didelį tarptautinį finansų sektorių, ir tai iš esmės paaiškina didelius finansinius srautus. Tačiau tie srautai taip pat rodo, kad šalyje veikia daug užsienio kapitalo įmonių, kurios vykdo išdo operacijas grupės viduje. Ypač didelį susirūpinimą kelia tai, kad nėra išskaičiuojamųjų mokesčių arba lygiaverčių priemonių, taikomų palūkanų ir autorinių atlyginimų mokėjimams mažų arba nulinio tarifo mokesčių jurisdikciją turintiems subjektams, išskyrus šalis, įtrauktas į Sąjungos nebendradarbiaujančių jurisdikcijų sąrašą¹⁹. Liuksemburge įsisteigusių bendrovių palūkanų ir autorinių atlyginimų mokėjimai trečiųjų valstybių jurisdikciją turintiems subjektams galėtų būti apmokestinami mažu tarifu arba visai neapmokestinami, jei šie mokėjimai gavėjo jurisdikciją turinčiame subjekte nėra apmokestinami arba apmokestinami mažu tarifu. Liuksemburgas ėmėsi tam tikrų kovos su agresyviu mokesčių planavimu veiksmų. Tačiau iki šiol šių priemonių nepakako, kad būtų pašalintos tos mokesčių sistemos ypatybės, kuriomis tarptautinės įmonės gali pasinaudoti agresyviai planuodamos mokesčius;

¹⁹ Tarybos išvados dėl peržiūrėto mokesčių tikslais nebendradarbiaujančių jurisdikciją turinčių subjektų ES sąrašo (OL C 64, 2023 2 21, p. 17).

- (29) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies b punktą ir to reglamento V priedo 2.2 kriterijų, į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukta daug viena kitą papildančių reformų ir investicijų, kurios turi būti įgyvendintos iki 2026 m. Liuksemburgas pasistūmėjo įgyvendindamas savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. 2022 m. gruodžio 28 d. Liuksemburgas pateikė pirmąjį mokėjimo prašymą, atitinkantį Tarybos įgyvendinimo sprendime nurodytas 26 tarpines ir siektinas reikšmes, dėl 20 mln. EUR išmokėjimo pagal Priemonę. 2023 m. balandžio 28 d. Komisija paskelbė teigiamą preliminarų vertinimą. Mokėjimo prašymas nagrinėjamas Taryboje. Atitinkamos tarpinės ir siektinos reikšmės apima įsigaliojusią reformą „Būsto paktas 2.0“, kuria siekiama padidinti savivaldybių siūlomų įperkamu nuomojamų būstų pasiūlą, investicijas į viešojo sektoriaus skaitmenizavimą ir itin saugių ryšių plėtrą, darbo jėgos kvalifikacijos kėlimą įgyvendinant programą „FutureSkills“, taip pat netaršių transporto priemonių viešųjų pirkimų reformą. Liuksemburgas savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano pakeitimą pateikė 2022 m. lapkričio 11 d., o Taryba jį patvirtino 2023 m. sausio 17 d. Tikimasi, kad Liuksemburgas pateiks skyrių „REPowerEU“ ir jau nusprendė iš prisitaikymo prie „Brexit’o“ rezervo pervesti 128,5 mln. EUR Priemonės įgyvendinimui finansuoti. Į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą greitai įtraukus naują skyrių „REPowerEU“ bus sudarytos sąlygos finansuoti papildomas reformas ir investicijas, kuriomis remiamas Liuksemburgo strateginių tikslų energetikos ir žaliosios pertvarkos srityse įgyvendinimas. Siekiant sėkmingai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, taip pat kitą plane nenumatytą ekonominę ir užimtumo politiką, kad būtų užtikrinta plati atsakomybė už bendrą politinę darbotvarkę, tebėra svarbus sistemingas ir veiksmingas vietos ir regionų valdžios institucijų, socialinių partnerių ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas;

- (30) 2022 m. Komisija patvirtino visus Liuksemburgo sanglaudos politikos programavimo dokumentus. Kad Liuksemburge būtų įgyvendinamos žalioji ir skaitmeninė pertvarkos, didinamas ekonominis ir socialinis atsparumas ir vykėtų darnus teritorinis vystymasis, labai svarbu sanglaudos politikos programas įgyvendinti sparčiai, užtikrinant papildomumą ir sinergiją su ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu, įskaitant skyrių „REPowerEU“;
- (31) be ekonominių ir socialinių uždavinių, kurie sprendžiami ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu bei sanglaudos politikos programomis, Liuksemburgui kyla tam tikrų papildomų uždavinių, visų pirma susijusių su ilgalaikiu viešųjų finansų tvarumu, kurį daugiausia lemia pensijų sistema, teisinėmis spragomis, kuriomis galėtų pasinaudoti tarptautinės įmonės, vykdančios agresyvių mokesčių planavimą, pažeidžiamumu, susijusiu su didelėmis būsto kainomis ir namų ūkių skola, švietimo sistemos trūkumais, dėl kurių didėja nelygybė, ir klausimais, susijusiais su energetikos politika ir žaliaja pertvarka, įskaitant galimas iškastinio kuro atsisakymo kliūtis ir problemas, susijusias su transporto tinklu;

- (32) pagrindiniai moksleivių įgūdžiai ir bendri rezultatai labai priklauso nuo jų socialinės ir ekonominės padėties ir kalbinės aplinkos. Vidutinis 15 metų amžiaus moksleivių pagrindinių žinių ir įgūdžių lygis, nustatytas EBPO Tarptautinio moksleivių vertinimo programoje (PISA), Liuksemburge yra gerokai mažesnis už Sąjungos vidurkį. Atotrūkis tarp palankias sąlygas turinčių moksleivių ir palankių sąlygų neturinčių jų bendraamžių Liuksemburge yra didesnis nei bet kurioje kitoje Sąjungos šalyje. Švietimo sistema nesuteikia visiems moksleiviams reikalingų pagrindinių įgūdžių, kad jie atitiktų šalies darbo rinkos poreikius. Nacionalinėje mokyklų sistemoje pradinėse klasėse vartojama liuksemburgiečių kalba, o mokiniai mokosi skaityti ir rašyti vokiečių kalba. Visi dalykai (išskyrus prancūzų kalbą) dėstomi vokiečių kalba. Šalyje, kurioje tik kas trečiam moksleiviui liuksemburgiečių kalba yra gimtoji, kalbos įgūdžių poreikis yra labai didelis. 18–24 m. jaunuolių, kurie paliko mokyklą neįgiję vidurinio išsilavinimo, dalis padidėjo nuo 6,3 % 2018 m. iki 8,2 % 2022 m. 2022 m. rugsėjo mėn. Liuksemburgas pradėjo bandomąjį projektą keturiose pradinėse mokyklose, pagal kurį moksleiviai pradeda mokytis pirmiausia prancūzų, o vėliau – vokiečių kalba. Jei šis metodas būtų taikomas daugiau mokyklų, jis galėtų padėti pagerinti moksleivių, kurių gimtoji kalba nėra prancūzų, mokymosi rezultatus. Liuksemburgas taip pat padidino viešųjų tarptautinių mokyklų pasiūlą: nuo 2022–2023 m. 4 % ikimokyklinio ir pradinio ugdymo lygmens moksleivių mokosi tokiose mokyklose, kuriose gali pasirinkti anglų, prancūzų arba vokiečių kalbą kaip mokymo kalbą. Jei ši galimybė mokytis viena pagrindine kalba būtų taikoma didesnei daliai moksleivių, tai galėtų gerokai padidinti moksleivių galimybes pasiekti geresnių mokymosi rezultatų;

- (33) Liuksemburgo energetikos sistemai būdinga didelė priklausomybė nuo importo ir iškastinio kuro. Šalis yra didelė grynoji energijos importuotoja. Ji beveik visiškai priklauso nuo pirminės energijos importo – priklausomybės lygis 2021 m. siekė 92 %. Liuksemburgo energijos rūšių derinio 69 % sudarė nafta, 18 % – gamtinės dujos, o 12 % – atsinaujinantieji energijos ištekliai, kurių pajėgumai 2022 m. siekė 572 MW. Liuksemburgas naftos iš Rusijos neimportuoja. Kalbant apie dujas, priklausomybė nuo Rusijos yra nedidelė, nes beveik 100 % Liuksemburgo suvartojamų dujų buvo importuojama vamzdynais iš Belgijos ir Vokietijos, o tiekama iš Norvegijos ir Nyderlandų. Laikotarpiu nuo 2022 m. rugpjūčio mėn. iki 2023 m. kovo mėn. gamtinių dujų suvartojimas Liuksemburge sumažėjo 26 %, palyginti su dujų suvartojimo vidurkiu per tą patį laikotarpį per ankstesnius penkerius metus, – daugiau nei 15 % mažinimo tikslas, nustatytas Tarybos reglamente (ES) 2022/1369²⁰. Liuksemburgas galėtų toliau dėti pastangas, kad laikinai sumažintų dujų poreikį iki 2024 m. kovo 31 d. pagal Tarybos reglamentą (ES) 2023/706²¹.

²⁰ 2022 m. rugpjūčio 5 d. Tarybos reglamentas (ES) 2022/1369 dėl koordinuotų dujų poreikio mažinimo priemonių (OL L 206, 2022 8 8, p. 1).

²¹ 2023 m. kovo 30 d. Tarybos reglamentas (ES) 2023/706, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2022/1369, kiek tai susiję su dujų poreikio mažinimo priemonių taikymo laikotarpio pratęsimu ir jų įgyvendinimo ataskaitų teikimo bei stebėjimo sustiprinimu (OL L 93, 2023 3 31, p. 1).

- (34) nors Liuksemburgo elektros ir dujų jungtys yra labai glaudžiai susijusios, reikės tolesnių investicijų, atsižvelgiant į augančią atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybą ir didėjančią elektros energijos paklausą. Liuksemburgas turi spręsti nepakankamos būsto pasiūlos problemą ir kartu pasiekti savo energetikos ir klimato tikslus. Taip pat reikia renovuoti esamus pastatus. Gyvenamųjų pastatų ir renovacijos sektorius su 20,8 % bendro energijos taupymo potencialu (GWh) yra antras pagal dydį suminio energijos taupymo iki 2030 m. potencialo šaltinis. Maždaug 89 % gyvenamųjų pastatų naudojamos iškastinio kuro (mazuto ir gamtinių dujų) šildymo sistemos. Šiuo klausimu pagrindinis vaidmuo teks savivaldybėms. Kelių eismo spūstys neigiamai veikia ekonomiką ir aplinkos tvarumą. Transportui tenka didelė naftos suvartojimo dalis ir 59 % viso išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio, palyginti su 2019 m. Sąjungos vidurkiu (24 %). Nors Liuksemburgas priėmė kai kurias atitinkamas priemones darniajam transportui gerinti, papildomos, tikslingesnės intervencijos iš esmės padėtų sumažinti priklausomybę nuo naftos ir išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį. Tai atsispindi Liuksemburgo nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane (NEKSVP), kuriame nustatytas tikslas iki 2030 m. 40 % transporto priemonių parko sudaryti iš elektrinių ir įkraunamų transporto priemonių. Liuksemburgas užsibrėžė tikslą iki 2050 m. užtikrinti neutralų poveikį klimatui. Pastaraisiais metais jis padarė didelę pažangą atsinaujinančiųjų išteklių energijos srityje, tačiau tebėra viena iš valstybių narių, kuriose šių rūšių energijos dalis yra mažiausia. Kad Liuksemburgas pasiektų savo 2030 m. energetikos tikslus – 25 % energijos gauti iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių ir 40–44 % sumažinti galutinį energijos suvartojimą, palyginti su 2007 m., reikės toliau didinti išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos bei energijos vartojimo efektyvumo didinimo užmojus;

- (35) kliūčių pereinant prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos kyla dėl to, kad žaliajai pertvarkai esminės svarbos turinčiuose sektoriuose ir profesijose, įskaitant poveikio klimatui neutralizavimo technologijų gamybos, diegimo ir techninės priežiūros sektorius, trūksta darbo jėgos ir įgūdžių. Siekiant sumažinti įgūdžių trūkumą ir skatinti įtrauktį į darbo rinką bei darbo jėgos perskirstymą labai svarbu turėti aukštos kokybės švietimo ir mokymo sistemas, atitinkančias kintančius darbo rinkos poreikius, ir tikslinių kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo priemonių. Siekiant pasinaudoti neišnaudota darbo jėgos pasiūla, tos priemonės turi būti prieinamos, visų pirma fiziniams asmenims ir sektoriams, kuriuos žalioji pertvarka veikia labiausiai. Nors Liuksemburgas deda daugiau pastangų nuosmukį patiriančių ir besikeičiančių sektorių darbuotojų kvalifikacijai kelti ir juos perkvalifikuoti, vis dar trūksta kai kurių profesijų darbuotojų, be kita ko, politikos ir planavimo vadovų. Tas darbo jėgos trūkumas gali būti kliūtis siekiant žaliosios pertvarkos ir įgyvendinant „REPowerEU“;
- (36) atsižvelgdama į Komisijos vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2023 m. stabilumo programą, o jos nuomonė²² atspindėta 1 rekomendacijoje;

²² Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

- (37) atsižvelgdama į euro zonos valstybių narių ekonomikų glaudžias tarpusavio sąsajas ir jų kolektyvinį indėlį į ekonominės ir pinigų sąjungos veikimą, Taryba rekomendavo euro zonos valstybėms narėms, be kita ko, įgyvendinant savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, imtis šių veiksmų: i) išlaikyti skolos tvarumą ir susilaikyti nuo plačiabazės paramos visuminei paklausai 2023 m., tikslingiau orientuoti fiskalines priemones, kurių imtasi didelių energijos kainų poveikiui švelninti, ir apsvarstyti tinkamus laipsniško paramos nutraukimo būdus, kadangi energijos kainų spaudimas mažėja; ii) išlaikyti dideles viešąsias investicijas ir skatinti privačiąsias investicijas žaliajai ir skaitmeninei pertvarkoms remti; iii) remti darbo užmokesčio pokyčius, kuriais švelninamas perkamosios galios praradimas, kartu ribojant antrinį poveikį infliacijai, toliau tobulinti aktyvią darbo rinkos politiką ir spręsti įgūdžių trūkumo problemą; iv) gerinti verslo aplinką ir užtikrinti, kad energijos parama įmonėms būtų ekonomiškai efektyvi, laikina, tikslingai nukreipta gyvybingoms įmonėms ir išlaikytų žaliosios pertvarkos paskatas, ir v) išsaugoti makrofinansinį stabilumą ir stebėti rizikas, o kartu tęsti darbą siekiant baigti kurti bankų sąjungą. Liuksemburgui skirtomis 1, 2 ir 4 rekomendacijomis prisidedama prie pirmos, antros, trečios, ketvirtos ir penktos 2023 m. euro zonai skirtų rekomendacijų įgyvendinimo,

REKOMENDUOJA Liuksemburgui 2023 ir 2024 m. imtis šių veiksmų:

1. Kaip galima greičiau 2023 ir 2024 m. laipsniškai panaikinti galiojančias neatidėliotinas energijos paramos priemones, valdžios sektoriaus deficitui mažinti panaudojant su tuo susijusias sutaupytas lėšas. Jei dėl vėl padidėjusių energijos kainų reikėtų imtis naujų paramos priemonių arba toliau taikyti esamas paramos priemones, užtikrinti, kad tokiomis paramos priemonėmis būtų siekiama apsaugoti pažeidžiamus namų ūkius ir įmones, kad jos būtų fiskaliniu požiūriu prieinamos ir išlaikytų paskatas taupyti energiją.

Užtikrinti apdairią fiskalinę politiką, visų pirma ribojant nacionalinėmis lėšomis finansuojamų grynųjų pirminių išlaidų nominalų padidėjimą 2024 m., kad jis neviršytų 4,8 %²³.

Išlaikyti nacionalinėmis lėšomis finansuojamas viešąsias investicijas ir užtikrinti veiksmingą dotacijų pagal Priemonę ir kitų Sąjungos fondų lėšų įsisavinimą, visų pirma siekiant skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas.

Laikotarpiu po 2024 m. toliau vykdyti vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinę laipsniško ir tvaraus konsolidavimo strategiją, kartu vykdant investicijas ir reformas, kuriomis skatinamas didesnis tvarus augimas, kad būtų užtikrinta apdairi vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinė būklė.

Mažinti su būsto rinka susijusią riziką, visų pirma mažinant hipotekos palūkanų atskaitymą ir imantis priemonių didinti statyboms tinkamos žemės pasiūlą. Spręsti ilgalaikio pensijų sistemos tvarumo klausimą, visų pirma ribojant ankstyvo išėjimo į pensiją galimybes ir didinant vyresnio amžiaus darbuotojų užimtumo lygį. Imtis aktyvesnių veiksmų, kad būtų veiksmingai kovojama su agresyviu mokesčių planavimu, visų pirma užtikrinant pakankamą palūkanų ir autorinių atlyginimų mokesčių nulinio tarifo ir (arba) mažų mokesčių jurisdikciją turintiems subjektams apmokestinimą.

²³ Vertinama, kad tai atitinka metinį bent 0,3 % BVP siekiantį struktūrinio biudžeto balanso pagerėjimą 2024 m., kaip aprašyta 24 konstatuojamojoje dalyje.

2. Toliau tolygiai įgyvendinti peržiūrėtą ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą ir sparčiai užbaigti rengti skyrių „REPowerEU“, kad būtų galima skubiai pradėti jį įgyvendinti. Tęsti spartų sanglaudos politikos programų įgyvendinimą, užtikrinant glaudų papildomumą ir sinergiją su ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu.
3. Gerinti mokyklų švietimo sistemos rezultatus ir skatinti lygias galimybes visiems moksleiviams, visų pirma pritaikant mokymą prie palankių sąlygų neturinčių moksleivių ir moksleivių iš įvairios kalbinės aplinkos poreikių.
4. Mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro, spartinant atsinaujinančiųjų energijos išteklių plėtrą, didinant elektros energijos perdavimo pajėgumus, lengvinant leidimų išdavimo procedūras ir investuojant į energijos vartojimo efektyvumą tiek gyvenamųjų būstų, tiek negyvenamųjų pastatų sektoriuose. Padėti savivaldybėms parengti išsamius atsinaujinančiųjų išteklių energijos plėtros, įskaitant vėjo energijos ir fotovoltines technologijas, taip pat centralizuotų šilumos ir vėsumos tiekimo sistemų vietos planus. Toliau skatinti transporto elektrifikaciją ir investuoti į viešojo transporto tinklus ir infrastruktūrą. Dėti daugiau politikos pastangų siekiant suteikti ir įgyti žaliajai pertvarkai reikalingų įgūdžių ir kompetencijų.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu

Pirmininkas / Pirmininkė
